

Предговор

През 2007 година Станислава се затваря в нает нарочно апартамент, далеч от физическия свят, за да напише третата си книга. В продължение на половин година тя общува със себеподобните си изключително във виртуалното пространство, опитвайки се да опознае новата прослойка, която самата тя нарича „интернет имигранти“ – все по-разрастващата се група на хора, които прекарват почти цялото си време в Мрежата, управляват професионалните си дела през интернет и общуват, влюбват се и правят секс с потребители от цял свят, и живеят в социалните мрежи. След десет месеца се появява книга, която е толкова художествена литература, fiction, колкото и документалистика. „Секънд лайф“ е първият летопис на интернаутите в съвременната българска литература.

„Секънд Лайф“ е книга за човека и границата. За съвременния човек, който преживява специфично чувство на безпомощност в свят, който се движи все по-бързо, в който физическите разстояния стават все по-променливи, в който хората напускат държавите си и самите държави изчезват. Предизвикателствата пред човешкото възприятие се менят със скоростта на светлината, а инструментариумът за справяне с реалността са едни и същ години наред. И за границата, която от реално, се превръща в абстрактно понятие.

Книгата би могла да се разглежда като писана в традициите на американския роман за завладяване на границите. Според определението на Фредерик Джаксън Търнър за граница, това е най-далечният край на свободната земя, завладяването на който подхранва въображението и вдъхновява духа. Границата постоянно се придвижва напред, докато извън човек, в света не остане и едно кътче незавладяно; тогава изследователският дух се обръща навътре към човека. И ако през изминалите векове физическия свят и душевния са били зона за изследване и завладяване, неизследваните територии

Second Life: Reloaded

© Станислава Чуринскиене, автор, 2014

© Ромина Михайлова, оформление на корицата, 2014

© Владимир Германов, графично оформление, 2014

© Издателство ПРЕЗИДЕНТ, 2014

ISBN: 978-619-7182-05-7

на XXI век са във виртуалното пространство. Там се създава илюзорното усещане за всемогъщество, за неограничени възможности, за проекции, които стават реални с един удар върху ENTER. Интернет позволява на обитателите си да преминават граници, които съществуват само в мислите им, и да откриват неподозирани реалности в собствената си душевност. И докато извън интернет светът е ограничаващ и наказващ, в Мрежата единствената граница е небето.

– Я ми припомни, защо не емигрирахме, докато ни беше време? – гласът на приятелката ми се носи през Ламашна и Европа и ме прихваща наскоро сред скайп-конференция.

– Защото завършихме през 95-та – отговарям аз, прикривайки микрофончето на слушалките си с длан, – после срещнахме някакви мъже, после родихме деца и така си останахме неимигрирали.

Тогавата.

Всъщност и аз, и носителката на гласа, и хиляди други хора не се придвижиха физически отвъд границите на държавата си трайно. Ние преминахме друга граница и станахме интернет имигранти. Ние сме част от онази част от населението, която работи, отглежда децата си, движи се през живота си с тяло в реалния и глава във виртуалния свят. Ние сме онези, за които звукът при свързване с интернет през телефон звучи като Марсилезата, минимум. Интернет имигрантите участват пряко в онази прословута синусоида на развитието на съвременното, чиито все по-високи и все по-близо разположени пикове обрисуват скоростта, с която тече времето през последните години. Интернет имигрантите не считат приятелствата онлайн за страшни, приемат в реалните си домове хора, с които са се срещали единствено в Мрежата, сключват брак с интернет-обитатели като тях и все по-трудно отделят втория си живот от първия, виртуалното от физическото, позволявайки на двете реалности да живеят пълноценно заедно и да не влизат в конфликт. Ние сме интернет имигранти и нас не ни е страх от нищо в реалността.

Ангелина Александрова, *Преводач и редактор*

Second Life Reloaded

Опитваме се да напишем книга – Белла Харди и аз. Във време, когато се предполага, че вече никой не чете дълги текстове и си набавяме информация от бързо сменящи се, дигитални образи, ние искаме да разкажем история за хора, които смятат света за толкова разочароващ или объркващ, че са емигрирали в интернет – буквално. Управлят бизнеса си през Мрежата, въвличат се във връзки с мъже и жени, които никога няма да видят офлайн, правят виртуален секс и единственият им контакт с хора от плът и кръв е този с доставчиците на храна, поръчана чрез сайтове в интернет. Форматът на експеримента е измислен от и предназначен за безразсъдни оптимисти – Белла и аз. Моята задача е да стоя пред компютъра денонощно, да напускам дома си само в краен случай и да прекарвам цялото си време в чатове с потребители, които никога няма да срещна очи в очи. Идеята е да видим какво се случва с хората в условия на пълна анонимност. Белла пък трябва да изследва уж по-здравословната употреба на сайтовете за запознанства и социалните мрежи – да проверява лично кой седи зад най-интересните интернет холограми. Задачата ѝ е да се среща и навън с онези потребители, които хареса. Надяваме се, че ако правим всичко това достатъчно дълго време, разликите между потребител и гражданин на триизмерния свят сами ще се очертаят и ще можем да ги опишем.

В началото експериментът тръгва вяло. Блокира ни общото усещане, че от това усилие няма да излезе нищо значимо. Годината е 2007-а, всичко за интернет и употребата му отдавна вече е написано и екранизирано. Истината е, че Белла се опитва да спази своята част от уговорката, но след няколко разочаровани срещи, в които влага непрофесионално много романтични очаквания, почти се отказва. И точно, когато моята мотивация да продължавам безсмисленото чатене също удря абсолютната нула, Мрежата отваря бездънната си паст и ме засмуква с щяпащ звук. Но за това по-късно.

Докато все още живееш предимно офлайн, разказах за този проект на няколко души. Реакцията на редакторката ми, майка на двама сина – на четири и на седем години, която не разполага и с пет минути време за себе си, обобщава дословно реакциите на всички останали. Тя отсече:

– Не ви съветвам да се захващате с темата. Наистина има хора, които „живеят в компютъра“, но те са частни случаи. Нормалните хора излизат всяка сутрин, за да отидат на работа, и целуват децата си за довиждане, а не им пращат емотикони. Книги без ситуации, с които читателите да могат да се идентифицират, не се продават. Този път сте прекалили с фантазията.

С нищо не сме прекалявали. Има такива интернет имигранти. Знам го, защото аз съм един от тях. И ставаме все повече – съдя по стотиците познати лица, които засичам всяка божа вечер из сайтовете за запознанства и социалните мрежи. Само някой да не си помисли, че влизаме в интернет, за да се запознаваме, нищо подобно. Онлайн резидентите да не би да познават съседите си? Не, ние просто там живеем и докато живеем, си общуваме, така, по съседство, от нямане какво друго да правим и от страх и умора да сме някъде другаде.

Белла си е избрала ника много подходящо, а аз съм млада жена с детско лице и момичешка фигура и нямам и една причина да се срамувам от начина, по който изглеждам. Но понеже срамът ме придружава откакто се помня и приема най-различни форми, понякога захапва тъкмо външността ми. С Белла се познаваме още от училище и това не е първият ни съвместен проект. Имаме книга, написана в съавторство, „модерен“

роман. Той ни спечели славата на млади автори, които не умеят да пишат особено добре, но пък красиво се бутат между шамарите. Старанието да избягваме прилагателните, тежкият метафорен строй и дългите изречения с много пунктуация ни навлякоха презрението на дълбоко литературните люде, но младежта ни заобича, а местните кинаджии осребриха любовта им, като филмираха романа ни.

Освен писането имаме и истински професии – работим си ги и не претендираме, че правим литература. Това, което преследваме с новия проект, са интересни истории – от онези, които държат хората будни във всеки смисъл на думата. Този път обаче ролите са се обърнали и преследваните сме Белла и аз, а преследвачът е историята. И засега единствените будни сме ние, защото прекарваме в сайтове за запознанства, социални мрежи и прочее привидно безопасни места почти по двайсет и четири часа в денонощието.

А сега нека някой ме попита защо жена с успешна кариера на няколко фронта, която никога не е страдала от липса на мъжко внимание, решава да се регистрира в сайт за интернет запознанства. Или по-точно, за свалки онлайн. Нали се предполага, че флиртовете в Мрежата са за социално, емоционално и всякак нездрави хора, които нямат друг живот и не знаят как да го придобият? Или за физически непривлекателни мъже и жени, които в киберпространството са изкушени поне за малко да усетят какво е да си кралицата или краля на абитуриентския бал? Или за хора, чийто живот не издържа поглед отблизо и имат нужда да поживеят под чужда, измислена и абсолютно неотговаряща на действителността самоличност? Нищо подобно! И в интернет, както навсякъде, единственото нещо, което можем да бъдем, е себе си, макар и скрити зад напълно различни идентичности, с фалшиви снимки, с други имена и биографични данни или пък изобщо без такива. Така тази привлекателна жена с успешна кариера на няколко фронта, за която вече споменах, има на въоръжение единствено себе си и факта, че е дъщеря на баща си, който е кралят на трагичния сакатлък, и това я прави принцесата на трагичния сакатлък. Но понеже е вече на 29 и е единствената

наследница на трона, ѝ е време да започне да се ориентира към наследяване на титлата „кralица на трагичния сакатлък“. И така една нощ тя се регистрира в интернет сайт за запознанства. Тази жена, разбира се, съм аз.

Както всеки сакатлък, и този тръгва от дребното камъче, което накрая обръща каруцата. Белла Харди, която до онзи момент си имаше съвсем нормално, цивилно име, но вече живее в Мрежата с този безумен ник, ми изпраща странни есемеси. Първоначално не ги разбирам. Три и нещо през нощта е все пак и, макар да не спя, не съм и особено будна, а никотиновото натравяне не помага на четенето с разбиране. Мигам продължително, за да се разсъня и накрая започвам да долавям някакъв смисъл в кратките, дигитални текстове. Измежду словосъчетанията „цялото ми изтерзано същество“, „търсех го повече от десет години“, „пуснах го в google“, „най-сетне го открих“ и „съсипаният ми живот изведнъж придоби смисъл“ се очерта следната картина. Тъкмо тази вечер Белла се чувствала особено потисната в последните конвулсии на мартенския студ. Била нощна смяна на гореща линия за жени, претърпели насилие, нямала спешни позвънявания и – за да убие време или по друга причина – написала в google името на едно старо, легендарно гадже. Неговите дири тя загубила преди повече от десет години, след като му сложила рога, а той ѝ врътнал шамар, с който я повалил на пода. Неочаквано за самата нея открила следите му в сайт за запознанства – не непременно свалки, просто приятелства, все пак бившата изгора бил много женен, с две деца, средноголям бизнес във Флорида и легендарен баща футболист. Това го правело повече или по-малко неудобна мишена за златотърсачки и публични скандали, а и той не бил от типа на изневеряващите. Явно заради това си избрал виртуална среда по-скоро в регистъра на социалните мрежи, където спокойно можеш да маскираш неудовлетворението от личния си живот, като впишеш „нетуъркинг“ в графата „какво търся тук“. Така че Белла Харди го открила като „търсецията приятелства и запознанства Милен“. Не можела да влезе в профила му, защото достъп до тази информация бил позволен само на регистрирани потребители, затова тутакси

се регистрирала и тя. Ако знаела, че ограничението на достъпа за нерегистрирани потребители е трик за зарибяване на нови членове и окачването им на виртуалната кука, надали е щяла да си направи профил в сайта толкова непредпазливо. Но понеже по онова време още нищо не ни беше ясно, без да се колебае, се изтъпанила с фалшиво име, но с истинска снимка, и му провела хабер. А той, за късмет, бил онлайн. След около две минути получила слисан отговор:

– Ти ли си?

– Аз съм – без да се замисли му потвърдила Белла.

– Ама истинската ТИ ли си – настоявал да научи Милен.

Белла му се заклела, че е истинската тя и оттам се започнало яростно чатене и изясняване на драматично прекъснатите отношения до три часа през нощта. Това сигурно щяло да продължи до съмнало, но авария внезапно прекъснала интернета в офиса ѝ, а Белла вече била набрала скорост за чатене и така се уредих с есемесите.

Аз съм неприятно саркастична към съживяването на връзки по нощите, когато хората са уязвими и главите им работят в режим „какво би било, ако тогава бях направил/не бях направил еди-какво си“. Най-малкото, понеже на другата сутрин, след като контактът със старата любов е подновен, човек се събужда и емоционалният махмурлук го подсеца, че отношенията до голяма степен са въпрос на избор на момент. Щом нещо не се е получило, когато му е било времето, още по-малко ще се получи, когато вече не му е. Белла знае моята позиция по-добре от всеки и не разбирам смелостта, с която изпрати тези есемеси тъкмо на мен. Може би защото една от причините да я обичам толкова много е, че следва интуицията си и тя го знае. Съгласна съм, че ако нещо у нея ѝ казва да реанимира връзки от крехкото юношество, значи така трябва и моментът го изисква. Все пак не можах да се стърпя и я захах лекичко: „Белла, не знам защо ти е нужно да реанимираш връзки, които отдавна са в клинична смърт, но моля те, вложи малко от този ентузиазъм в написването на втория ни роман“. И да се беше обидила, не го показва, дори не ми отговори, може би ѝ бяха оправили аварията и пак беше подхванала чат с Милен.

След първоначалното раздразнение от неизлечимото влечение на Бела към азиатската стилистика в човешките отношения, в духа „след десет години раздяла те се намират и разбират, че са скъсали заради дребно недоразумение, но са създадени едни за друг“, нещо се размърда и в моята глава. Не знам дали беше в главата или по-скоро в стомаха, но след като странното нещо се движи из мен почти час, накрая се предадох, станах и се залепих за лаптопа си. Не беше трудно да намеря сайта, в който Белла беше преоткрила „смисъла на съсипания си живот“. Поразцъках напред-назад, за да видя какви хора са се регистрирали в него. Една снимка водеше към друга, един профил – към следващ. Накрая се получи като с плакатни любовни филми, на които се подиграваме, защото добрият вкус го изисква, но когато навън стане твърде трудно или студено, се прибираме въщи и си пускаме един такъв. Накрая плачем, отчасти от неутолен копнеж, отчасти заради разочарование от собствената ни обикновеност. Ние не вярваме в любовта, нали няма такова нещо. Тя не съществува, има проекция, проективна идентификация и пренос, това са психологически механизми за закачане на един човек към друг, осъществено на напълно предвидим и научно наблюдаем принцип. Освен това любов в интернет сайт няма да намериш, дори и да приемем, че съществува по начина, описан в невисоката литература. Тези сайтове са за сбърквания, които нямат свой живот, бягат от реалността, социалните им умения са като на двегодишни деца и...

...и аз исках да преоткрия смисъла на съсипания си живот. Регистрирах се в същия сайт. При това със своя снимка и още няколко допълнителни във фотогалерията, подбрани да подчертаят най-добрите ми страни.

Така сме устроени, че осъзнаваме мотивите за извършване на геройски глупости дълго след като те вече са станали факт. Затова и при регистрацията не си казах: „Брей, колко много искам да преоткрия смисъла на съсипания си живот“, а „Боже мой, какво прави този тук!? Твърде хубаво е, за да е истина, сто на сто е фалшив профил“. Докато разглеждах различни профили на регистрирани в сайта за издирване на сродни души,

неволно клигнах върху снимката на номер едно в класацията на формовчиците на юношески души – Виле Вало. Такъв, какъвто беше в началото на кариерата си – крехък, чуплив и толкова красив, че чак да се разплачеш. Загледах се по-внимателно и – не, не беше Виле. Макар че човек лесно можеше да се заблуди, че някой е използвал снимките му вместо свои, както често се случва по тези места. Не беше финска рок звезда, а някой си mr_charm. За мой ужас, се оказа на точно и кръгло двайсет години. Няма начин, помислих си – мъж или по-скоро момче, което изглежда по този начин, посмъртно няма да си губи времето в сайтове за запознанства. Такова категорично великолепие не се нуждае от сенчестото прикритие на Мрежата, то преуспява офлайн без усилие. Бях сигурна, че все пак е използвал нечия чужда снимка. Продължих да се ровя, влязох във фотогалерията му и там имах щастието да разгледам още няколко кадри, разкриващи същия младеж. Нямах лъжа и измама, хората, които се крият зад чужди снимки, обикновено слагат само по една за аватар и оставят фотогалерията празна.

Прегледах инфото му и тогава ми просветна – той беше модел и манекен и си го беше признал, без да се срамува. Една секунда преди да си помисля, че най-вероятно е отчайващо глупав и безинтересен зад зашеметяващата си визия на култова финска рокзвезда, в очите ми се хвърли друга подробност: студент в Академията по изящни изкуства и дизайн, втори курс. Цялата ми, трупана с години и тухла по тухла увереност в стойността на човешкия ми материал се сгромоляса за секунди. Дали можех да му пратя съобщение? И след хиляда години нямаше да имам смелост да го заговоря. Какво можех да му кажа? Не ми хрумваше никаква смислена откриваща реплика. Беше ми трудно да понеса олющването на лъскавата ми повърхност, полирана до блясък с години. Дори ме беше страх да погледна какво се открива изпод вече липсващия на места лак. Бях сто процента уверена, че навън, на купон или в каквато и да била друга социална ситуация щях да сгъна mr_charm на четири и да го пхна в малкия си джоб, откъдето щях да го изваждам само когато ми потрябваше.

Само че тук, в тази уж измислена среда, числото 20 напълно ме парализираше. Кога бях станала толкова неуверена и натъпкана с възрастови притеснения? Нали нямах и една бръчка, един грам целулит, един излишен килограм. Влизах и излизах от профила на горкото дете, без да съм наясно, че посещенията се отбелязват и когато mr_charm се логне да си провери съобщенията, ще установи, че съм го посетила точно шестнайсет пъти. Понеже в този момент още не бях запозната с протокола и етикета на интернет свалката, излязох от сайта и спокойно си легнах да спя.

Щом се събудих, едва разтърках сънените си очи и веднага се втурнах към компютъра, за да проверя дали някой ми е изпратил съобщение, на мен или на Liv_Christine, както се бях регистрирала. Имаше няколко, започнах да ги преглеждам едно по едно. Първото беше от Белла. „Здр, Лив, какво правиш тук?“ Проверих дали е онлайн и установих, че е, затова отговорих незабавно: „Търся си мъж, Харди, какво мислиш, че правя“. Продължих да оглеждам съобщенията и внезапно сърцето ми се разтуптя два пъти по-бързо: едно от тях беше от mr_charm. Едва събрах сили да го отворя – такова вълнение не ме беше обземало от ранните гимназиални години.

„Ммммм – започваше съобщението. Това пък какво ли трябваше да означава? – Виждам, че си разглеждала профила ми шестнайсет пъти J“ – продължаваше mr_charm, а на мен ми идваше да потъна в земята от срам или да разстрелям онзи, който беше измислил брояча за посещения на профили, какъвто току-що си бях дала сметка, че съществува. – И защо не прати поне една дума, да се запознаем, това-онова? Значи на мен се пада установяването на контакт.“

В този момент настроението ми се люшна като махало от пълния минус и се закова на абсолютния плюс. Аха, значи прави първата крачка, ТОЙ прави първата крачка – това в триизмерния свят вече почти не се наблюдава. Обикновено не оставях инициативата в ръцете на шанса или на противниковия лагер, понеже смятах, че, оставени сами на себе си, нещата просто не се случват и се налага да ги подбутваш непрекъснато. Но ето че в мрежата не ми се налагаше да бутам нищо, а

само да приемам жестове на внимание и актове на признание. Като този в края на съобщението от mr_charm: „Ще се радвам, ако ми пишеш повече за теб, в инфото не казваш много. И офлайн ли си толкова мълчалива? Много хубаво изглеждаш“. Много хубаво изглеждам, значи. Интересно формулирано, на двайсет и една мъжете/, или момчетата, все още не казват „красива“, „атрактивна“ или някаква друга, по-претенциозна дума. Те използват „хубава“, а това е най-искрената дума за обозначаване на всякаква привлекателност, не само външна.

Някакъв случаен младеж, от когото нищо не зависи в личния ми свят, ме намира за „хубава“, дори не мен, а профила ми, и този факт се оказва необяснимо вълнуващ за мен. Партньорът ми едва ли смята, че съм хубава, а дори и в някакъв момент из главата му да се е завъртяла мисъл по въпроса как изглеждам, не я е огласил. Вероятно затова се чувствам толкова спокойна покрай него – не ми се налага да се старая да съм красива всяка секунда. Той и без това няма да забележи резултата от усилията ми, а това на някакво ниво е доста освобождаващо. Отношенията ни се основават на сходство в целите, ценностите и начина на живот, и това би трябвало да е достатъчно. Но ето че сякаш свободата да си ходя размъкната къщи, ако така ми се прииска, не ми стига. Очевидно ми е липсвало да чувам, че съм „хубава“, иначе нямаше да се развълнувам толкова, когато го прочета. Явно мониторът на лаптопа ми е същият бял екран като професионалния терапевт. Прожектираш своя филм върху него и го гледаш, смаян от всички неща, които не знаеш за себе си.

Вече захапала дяволската кука, на върха на която е закачен mr_charm, 180 см, 68 кг, светлокестенява коса и зелени очи, модел, студент по живопис в Академията за изящни изкуства, се отправям към огледалото и дълго наблюдавам себе си в близък план, в по-далечен план, с дрехи, без дрехи. Мога ли да си позволя да се забъркам в афера с mr_charm, по-невръстен от мен с цели десет лазарника? На този етап дори не ми хрумва, че просто бих могла да си початя с него най-безгрижно. Все още съм незамърсена от сладкото полуудовлетворение на безкрайните, уж безопасни чатове, които водят единствено